NORAKSTS
Lieta Nr. A43005209
SKA – 100/2011

S P R I E D U M S

Rīgā 2011.gada 29.aprīlī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs senators J.Neimanis
senatore D.Mita
senatore V.Kakste

piedaloties pieteicēju sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Aizputes ceļinieks" pārstāvēm *A.R.*, *L.Š.* un *E.M.* un sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" pārstāvēm *Z.E.* un *K.G.* un

atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Konkurences padomes pārstāvei *I.Š.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc SIA „Aizputes ceļinieks" un sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" pieteikumiem par Konkurences padomes 2009.gada 18.jūnija lēmuma Nr.17 atcelšanu, sakarā ar SIA „Aizputes ceļinieks" un sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" kasācijas sūdzībām par Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 29.jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja SIA „Aizputes ceļinieks" un sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Komunālā pārvalde" 2004.gada 28.oktobrī noslēdza iepirkuma līgumu par

Vecliepājas asfalta segumu būvdarbiem - ielu asfalta segumu vienkāršo renovāciju, ikdienas un periodisko uzturēšanu 2005., 2006., 2007. un 2008.gadā.

[2] Pieteicēja sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" un sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Komunālā pārvalde" 2004.gada 15.novembrī noslēdza iepirkuma līgumu Jaunliepājas asfalta segumu būvdarbiem - ielu asfalta segumu vienkāršo renovāciju, ikdienas un periodisko uzturēšanu 2005., 2006., 2007. un 2008.gadā.

[3] 2007.gada 20.februārī un 23.februārī pieteicējas iesniedza sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Komunālā pārvalde" iesniegumus par darbu izmaksu palielināšanu. Pamatojoties uz minētajiem iesniegumiem, tika sagatavoti un 2007.gada 1.martā parakstīti līgumu papildinājumi, kuros darbu izmaksas palielinātas.

[4] Konkurences padome, ņemot vērā ceļu būvniecības (auto ceļi, ielas un meža ceļi) tirgus uzraudzības ietvaros iegūto, kā arī citu tās rīcībā esošo informāciju, ierosināja lietu par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktā noteikto pārkāpumu pieteicēju darbībās. Konkurences padome veica pieteicēju pārbaudi un konstatēja, ka starp pieteicējām notikusi informācijas apmaiņa par darbu izmaksu palielināšanu. Ar Konkurences padomes 2009.gada 18.jūnija lēmumu Nr.17 pieteicēju darbībās konstatēts Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktais pārkāpums un uzlikts naudas sods.

[5] Pieteicējas iesniedza pieteikumus par administratīvā akta atcelšanu. To izskatīšana apvienota vienā lietā.

[6] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 29.jūnija spriedumu pieteikumi noraidīti. Tiesa atzina, ka Konkurences padome pamatoti noteikusi konkrēto tirgu – asfalta segumu uzturēšanas tirgu Kurzemes reģionā. Tiesa secināja, ka lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, lai konstatētu Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkta pārkāpumu pieteicēju darbībās, kā arī to, ka Konkurences padome pareizi piemērojusi Konkurences likuma un Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumu Nr.796 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem"

normas un konkrētajos apstākļos, kad pieteicēju darbībās konstatēta aizliegta informācijas apmaiņa konkurentu starpā par cenām, kas ir smags pārkāpums konkurences jomā, noteiktais sods pieteicējām ir samērīgs ar izdarīto pārkāpumu. Tiesas spriedums pamatots ar turpmāk norādītajiem motīviem.

[6.1] Konkurences padome nevērtēja, vai ir noticis Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 5.punkta pārkāpums. Pieteicēju darbības vērtētas atbilstoši minētā likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktam. Fakts, ka pieteicēju darbības bija noslēgtu iepirkumu līgumu ietvaros un saistītas ar cenu izmaiņām, neierobežo iespēju konstatēt, ka noticis Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkta pārkāpums.

[6.2] Ņemot vērā pieteicēju pārstāvju paskaidrojumos papildus norādīto, secināms, ka no pieprasījuma puses autoceļu un ielu asfalta segumu uzturēšana tirgus dalībniekiem ir savstarpēji aizstājama. Tādējādi Konkurences padome pamatoti noteikusi asfalta segumu uzturēšanas tirgu kā konkrēto preces tirgu. Savukārt Kurzemes reģionu kā ģeogrāfisko tirgu Konkurences padome pamatoti noteikusi, ņemot vērā apstākli, ka tirgus dalībnieki pārsvarā asfalta segumu uzturēšanu veic tajā reģionā, kurā atrodas to tehniskā bāze.

[6.3] Lai atzītu, ka uzņēmumi ir pieļāvuši Konkurences likuma pārkāpumu, ir jākonstatē, ka šo darbību mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana. Līdz ar to lietā ir nepieciešams noskaidrot, vai konkrētajā gadījumā pieteicēju veiktās darbības ir veiktas ar mērķi kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci konkrētā Latvijas teritorijā.

[6.4] Konkurences padomes 2009.gada 18.jūnija lēmumā pamatoti, pareizi un vispusīgi, atsaucoties uz Latvijā spēkā esošām tiesību normām un Eiropas Savienības tiesas praksi, sniegts teorētiskais pamatojums tirgus dalībnieku rīcības, kas atbilst Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā pārkāpuma sastāvam, izvērtējumam. Lēmumā pamatoti atzīts, ka vienošanās vai arī jebkurā citādā formā panākta un īstenota sadarbība starp konkurentiem, kuras ietvaros notiek apmaiņa ar informāciju par cenām, uzskatāma par aizliegtu vienošanos Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkta izpratnē, jo šāda darbība pēc sava mērķa ir vērsta uz konkurences mazināšanu starp tiem, t.i., kavēšanu, ierobežošanu vai deformēšanu starp konkurentiem.

[6.5] Eiropas Savienības Vispārējās tiesas judikatūrā atzīts, ka konkurences lietās jautājumā par vienošanās esamības pierādīšanu ievērojams, ka, lai pierādītu saskaņotu darbību eksistenci, nav nepieciešams, ka konkurents ir formāli apņēmies,

attiecībā uz vienu vai dažiem citiem [konkurentiem] rīkoties zināmā veidā vai konkurenti ir vienojušies par to turpmāko rīcību tirgū. Ir pietiekami, ka konkurents ar savu paziņojumu par plānoto rīcību ir izslēdzis vai, vismaz, ir būtiski samazinājis neskaidrību par uzvedību, kuru gaidīt no cita tirgū. Saskaņotas darbības jēdziens ietver sevī divpusēju kontaktu eksistenci. *(sk. Vispārējās tiesas 2000.gada 15.marta sprieduma apvienotajā lietā Nr.T-25/95 1849.punktu).*

[6.6] Eiropas Kopienu tiesas 2006.gada 21.septembra sprieduma lietā C-105/04P 94. un 135.punktā atzīts, ka lielākajā daļā gadījumu pret konkurenci vērstu darbību vai nolīgumu pastāvēšana ir jāizsecina no noteikta skaita sakritību un norāžu, kuras, skatītas kopā un nepastāvot citam loģiskam izskaidrojumam, var veidot pierādījumu par konkurences normu pārkāpumu. Tātad par aizliegtu vienošanos esamību parasti liecina netieši pierādījumi, dažādu, savstarpēji saistītu faktu un apstākļu sakritība, to kopums.

[6.7] No lietas materiāliem un pieteicēju pārstāvju paskaidrojumiem izriet, ka pieteicējas ir piedalījušās un piedalās iepirkumu konkursos, ko rīko Kurzemes reģiona pašvaldības un valsts uzņēmumi asfalta seguma uzturēšanas tirgū Kurzemes reģionā. Līdz ar to pieteicējas lietā noteiktajā tirgū ir uzskatāmas par konkurentiem.

[6.8] Lietas ietvaros Konkurences padome pamatoti konstatēja, ka sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" nosūtīja informāciju par 2007.gada cenām, kas saistītas ar iepirkumu līgumu KP 2004/71, konkurentam – SIA „Aizputes ceļinieks".

[6.9] Konkurences padomes 2009.gada 18.jūnija lēmumā pamatoti norādīts, kaut gan informācijas par cenām nosūtīšana notikusi no sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" darbinieka e-pasta, šīs darbības ir attiecināmas uz tirgus dalībnieku – sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks". Konkurenci regulējošie normatīvie akti nenodala tirgus dalībnieka atbildību no atsevišķu tā darbinieku atbildības. Uzņēmuma vadība ir atbildīga par to, ka darbinieki, pildot darba pienākumus, ievēro normatīvos aktus, tajā skaitā Konkurences likumu. Lai konstatētu konkurences tiesību pārkāpumu, nav nepieciešams konstatēt, ka ir bijusi uzņēmuma dalībnieka, vadošo amatpersonu vai pilnvaroto personu rīcība, vai, ka tiem ir vajadzējis zināt par darbinieka attiecīgo rīcību.

[6.10] Tā kā sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" nav iesniegusi pierādījumus, kas pamatotu tās apgalvojumu, ka trešā persona ir piekļuvusi sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" datoriem un 2007.gada

14.februārī nosūtījusi strīdus informāciju, kā nepamatots noraidāms šis pieteicējas arguments un atzīstams, ka tas vērsts uz to, lai pieteicēja izvairītos no atbildības par Konkurences likuma normu pārkāpumu.

[6.11] SIA „Aizputes ceļinieks" un sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" amatpersonas ir savstarpēji pazīstamas un kontaktējas. Ņemot vērā minēto, kā arī to, ka konkrētās lietas izskatīšanas laikā pieteicējas ir mainījušas viedokli par notikumiem, kas saistīti ar e-pasta ar vienību izcenojumiem nosūtīšanu un iesniegumu sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Komunālā pārvalde" iesniegšanu, lielāka nozīme piešķirama tiem pierādījumiem, kurus Konkurences padome ieguva pārbaužu laikā.

[6.12] SIA „Aizputes ceļinieks" valdes priekšsēdētājs, uzskatot, ka sabiedrības cenas iepirkuma līgumā ir par zemu, ierosināja sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" valdes priekšsēdētājam darīt zināmu sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" aprēķināto sadārdzinājumu iepirkumu līgumā KP 204/71. Līdz ar to ir izskaidrojama e-pasta vēstules ar sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" vienību izcenojumiem nosūtīšana SIA „Aizputes ceļinieks".

[6.13] Ir notikusi informācijas apmaiņa par cenām noslēgto iepirkumu līgumu KP 2004/70 un KP 2004/71 ietvaros starp diviem tirgus dalībniekiem - SIA „Aizputes ceļinieks" un sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks". Šāda vienošanās tās ekonomiskajā kontekstā ir viennozīmīgi vērtējama kā vienošanās par 2007.gada pakalpojumu cenām ar mērķi panākt ceļu būvdarbu pakalpojumu cenu palielinājumu.

[6.14] Pamatots ir Konkurences padomes secinājums, ka SIA „Aizputes ceļinieks" 2007.gada 20.februāra iesniegums un sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" 2007.gada 23.februāra iesniegums pēc to satura ir identiski. Nav iespējama tik identisku iesniegumu sagatavošana, ja pirms tam nav ticis saskaņots to saturs. Tiesa pieļauj iespējamību, ka konkrētajā gadījumā iesniegumu saturu sagatavojusi viena persona – kāds no pieteicēju darbiniekiem vai amatpersonām, bet iesniegumi pēc tam noformēti uz SIA „Aizputes ceļinieks" un sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" veidlapām.

[6.15] Apstāklim, ka faktiski ar sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Komunālā pārvalde" netika noslēgtas vienošanās par cenām, kādas norādītas pa e-pastu nosūtītajos dokumentos, nav nozīmes, jo atbilstoši Konkurences likuma 11.panta

pirmajai daļai kaitējuma iestāšanās no aizliegtās vienošanās pārkāpuma nav obligāts priekšnoteikums pārkāpuma konstatēšanai. Konkrētajā gadījumā, kā to pamatoti norādīja Konkurences padome, iespējams, bija kļūda objektā, proti, pieteicēju nodoms bija ietekmēt ceļu būvdarbu cenu paaugstināšanu, bet izrādījās, ka to nevar izdarīt, jo iepirkumu līgumos bija paredzēts konkrēts cenu izmaiņu mehānisms.

[6.16] Tādējādi, lai arī par vienību cenu izmaiņām katrs tirgus dalībnieks ar sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Komunālā pārvalde" vienojās līgumā paredzētajā kārtībā, tas neatbrīvo tirgus dalībniekus no atbildības par Konkurences likumā noteiktā vienošanās aizlieguma pārkāpumu: apmainīties ar pakalpojumu cenām, saskaņot cenu izmaiņas brīdi un citu savu rīcību, kas izslēdz vai samazina konkurenci konkrētajā tirgū.

[6.17] Konkurences padomes 2009.gada 18.jūnija lēmumā ir objektīvi un pareizi izvērtēts pieteicēju vienošanās mērķis, norādot, ka SIA „Aizputes ceļinieks" un sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" darbības bija vērstas uz kaitējuma nodarīšanu noteiktām interesēm. Pieteicēju iespējamība palielināt savu piedāvāto remontdarbu pakalpojumu cenu kļūst ievērojami lielāka, ja tādu prasību iesniedz abi iepirkumu konkursu uzvarētāji. Tas var maldināt pakalpojuma saņēmēju par faktiskajām pakalpojuma izmaksām un iespējām saņemt konkrētos, sociāli nozīmīgos, pašvaldības deleģētos pakalpojumus par līgumā noteiktajām cenām.

[6.18] Konkurences padomes 2009.gada 18.jūnija lēmumā izsmeļoši norādīts uz apstākļiem, kurus Konkurences padome vērtējusi, nosakot sodu.

[7] Pieteicēja SIA „Aizputes ceļinieks" iesniegusi kasācijas sūdzību, kas pamatota ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[7.1] Tiesa nepareizi interpretējusi Konkurences likuma 1.panta 4.punktā noteikto konkrētā tirgus definīciju un nepareizi noteikusi konkrēto tirgu. Konkrētais tirgus bija noteicams katra 2004.gadā veiktā iepirkuma ietvaros. Tiesa nepamatoti atzinusi pieteicēju argumentus attiecībā uz konkrētā tirgus noteikšanu par tādiem, kuriem nav nozīmes lietā, nevērtējot SIA „Aizputes ceļinieks" argumentus, kas pamato konkrētā tirgus noteikšanu viena publiskā iepirkuma ietvaros ne tikai saistībā ar Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 5.punkta iespējamo pārkāpumu.

[7.2] Tiesa nepareizi konstatējusi, ka pieteicējas apmainījušās ar informāciju par cenām. Pretēji Administratīvā procesa likuma 154.pantam tiesa nav vērtējusi pierādījumus, kas liecina, ka 2008.gada 30.jūlijā SIA „Aizputes ceļinieks" juridiskajā

adresē iegūtā informācija – 2007.gada 14.februārī uz adresi */e-pasta adrese/* nosūtītais e-pasts un tam pievienotais fails, nesatur informāciju par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" cenām 2007.gadā, kā arī to, ka publisko iepirkuma procedūru ietvaros pretendentu piedāvātās cenas (tai skaitā vienību izcenojumi) bija publiski pieejama informācija.

Tiesa pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 154.panta trešo daļu, nenorādot, kādēļ lielāka nozīme piešķirta Konkurences padomes iegūtajiem pierādījumiem pārbaužu laikā un ignorēti pieteicēju iesniegtie pierādījumi. Tiesa vērtējusi tikai tos Konkurences padomes pārbaužu laikā iegūtos pierādījumus, ar kuriem pamatots Konkurences padomes 2009.gada 18.jūnija lēmums, nav ņēmusi vērā un vērtējusi pieteicēju iesniegtos pierādījumus Konkurences padomei pārkāpuma lietas izpētes laikā. Tiesa nav ņēmusi vērā SIA „Aizputes ceļinieks" norādīto, ka pārbaudēs iegūtā informācija nav sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" cenas un neliecina par saskaņotu darbību ar mērķi panākt pakalpojumu cenu palielinājumu tirgū.

Tiesa nav vērtējusi SIA „Aizputes ceļinieks" argumentus, ka: 1) SIA „Aizputes ceļinieks" individuāli un patstāvīgi pieņēma lēmumu prasīt palielināt 2004.gada pielīgtās cenas saskaņā ar nolīgto līgumu; 2) starp pieteicējām nav notikusi informācijas apmaiņa ar cenām, bet gan ar nebūtisku informāciju, uz kuru SIA „Aizputes ceļinieks" nebija tiesiska pienākuma reaģēt un norobežoties; 3) informācijas, kas nav sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" cenas, nonākšana SIA „Aizputes ceļinieks" rīcībā nevarēja radīt iespējami negatīvas sekas konkurencei; 4) vienības cenu paaugstināšana par inflācijas koeficientu nav informācijas apmaiņas sekas, un pieteicēju rīcība ir nošķirama; 5) pieteicēju darbībās nav konstatējamas saskaņotas darbības pazīmes Eiropas Savienības Tiesas judikatūras izpratnē; 6) Konkurences padomei 2009.gada 18.jūnija lēmumā bija jānorāda, kāpēc tā par būtiskāku uzskata piedāvājuma puses faktorus.

[7.3] Tiesa nepareizi interpretējusi un piemērojusi Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktu. Lai pierādītu vienošanos vai saskaņotu darbību starp tirgus dalībniekiem, jākonstatē, ka: 1) pastāvēja tādi kontakti starp tirgus dalībniekiem, kad pirmais konkurents, paziņojot savu nolūku, izslēdza vai ievērojami samazināja neskaidrību par rīcību tirgū, kuru no šī konkurenta sagaidīt; 2) starp konkurentiem radusies saskaņošana, kura apzināti aizstāj ar praktisku savstarpēju sadarbību konkurences riskus; 3) ir cēloniskā saikne starp saskaņotu darbību un tirgus

dalībnieku atbilstošu turpmāko rīcību tirgū, kura var tikt prezumēta tikai gadījumos, ja tirgus dalībnieks nepierāda pretējo, proti, ka nenotika atbilstošu cenu piemērošana tirgū. Ar pietiekamu ticamību, ņemot vērā tiesiskos vai faktiskos apstākļus, nepieciešams pierādīt, ka vienošanās varēja radīt pret konkurenci vērstas sekas. Interpretējot minēto tiesību normu, tiesa nav ņēmusi vērā Publisko iepirkumu likuma 35.panta trešo daļu un ceturtās daļas 8.punktu, minētā likuma 55.panta ceturto un piekto daļu, kā arī likuma „Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām" 24.panta pirmās daļas 7.punktu, atbilstoši kuram iepirkuma līguma noteikumi ir publiski pieejama informācija.

[7.4] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 150.panta pirmajā daļā noteiktajam attiecīgā konkurences pārkāpuma pierādīšana bija Konkurences padomes pienākums. Pierādīšanas pienākuma pārnešana no Konkurences padomes uz pieteicējām ir prettiesiska, nepamatota un pretēja Eiropas Savienības Tiesas judikatūrai. Tiesa pārkāpusi nevainīguma prezumpciju, jo lietā nav pierādīts Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktais pārkāpums pieteicēju darbībās.

[8] Pieteicēja sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" iesniegusi kasācijas sūdzību, kas pamatota ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[8.1] Tiesa nepareizi interpretējusi Konkurences likuma 1.panta 4.punktu. Definējot konkrēto tirgu atbilstoši pieprasījuma puses faktoram, secināms, ka konkrētais tirgus publiskā iepirkuma lietās ir katrs atsevišķs iepirkums. Šādu secinājumu ir izdarījusi arī Konkurences padome, definējot tirgu konkurences strīdos, kas skar publiskos iepirkumus. Pie secinājuma, ka asfalta segumu uzturēšanas tirgus ir konkrētais preces tirgu, savukārt Kurzemes reģions ir ģeogrāfiskais tirgu, iespējams nonākt, ja tirgus definēšanā par būtiskāko tiek uzskatīts piedāvājuma puses faktors. Tiesa spriedumā nav norādījusi, ka konkrētajā lietā tirgus definēšanā noteicošais būtu piedāvājuma puses faktors. Uzskatot, ka konkrētajā situācijā tirgus definēšanai noteicošais ir piedāvājuma puses faktors, tiesai šāds secinājums būtu jāargumentē un jāpamato. Atbilstoši Konkurences likuma 1.panta 4.punkta interpretācijai spriedumā, balstoties uz pieprasījuma puses faktoru tirgus definēšanā, konkrētais tirgus šajā lietā ir katrs konkrētais iepirkums.

[8.2] Tiesas spriedums pamatots ar apstākļiem, kas nav nodibināti ar pierādījumiem lietā, tādejādi tiesa pieļāvusi būtisku Administratīvā procesa likuma 247.panta otrās daļas un 251.panta piektās daļas pārkāpumu. Tiesa konstatējusi saskaņotu rīcību pieteicēju starpā, pieļaujot iespējamību, ka pieteicēju iesniegumu sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Komunālā pārvalde" saturu sagatavojusi viena persona – kāds no pieteicēju darbiniekiem vai amatpersonām. Šāds tiesas secinājums nav pamatots ne ar vienu no likumā paredzētajiem pierādīšanas līdzekļiem. Lietā nav pierādījumu tam, ka pieteicējas ir saskaņojušas iesniegumu saturu. Iesniegumu līdzīgais saturs varētu būt izskaidrojams ar to, ka iesnieguma sagatavošanas procesā sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" saņēma ieteikumus iesnieguma juridiskai noformēšanai no sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Komunālā pārvalde". Iesniegumu saturs apliecina to, ka pieteicējas izmantoja savas līgumiskās tiesības prasīt līguma cenu indeksāciju, piemērojot inflācijas koeficientu, kas izrietēja no noslēgtajiem iepirkuma līgumiem.

[8.3] Tiesa nepareizi piemērojusi Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktu. Ar lietā esošajiem pierādījumiem pieteicēju darbībās bija jākonstatē apmaiņa ar informāciju par cenām. Taču tiesas sēdē tika noskaidrots, ka Konkurences padome nav analizējusi tabulā, kas nonāca SIA „Aizputes ceļinieks" rīcībā, iekļauto informāciju, proti, vai šī informācija ir uzskatāma par cenām vai vienību izcenojumiem. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 150.panta pirmajai daļai pierādīt attiecīgo konkurences pārkāpumu bija Konkurences padomes pienākums. Konkurences padomes lēmumā skaitļi par cenām prezumēti bez pierādījumiem. Šo pieteicēju argumentu tiesa nav analizējusi, līdz ar to nenodrošinot administratīvā akta pamatojuma pārbaudi, kuru tiesai ir pienākums veikt. Tiesa nav vērtējusi pieteicēju pierādījumus par to, ka informācija, kura, iespējams, nonāca SIA „Aizputes ceļinieks" rīcībā, nav faktiskās 2007.gada cenas jeb vienību izcenojumi asfalta seguma uzturēšanas darbiem.

[8.4] Pierādījumu savākšanā un vērtēšanā tiesa pārkāpusi objektīvās izmeklēšanas principu, Administratīvā procesa likuma 145.panta pirmās daļas 4. un 6.punkta, 150.panta trešās daļas, 154.panta, 162.panta otrās daļas un 168.panta pārkāpumu.

Tiesa atteikusies pieņemt sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" pierādījumus – dokumentus, kā arī pieaicināt kā liecinieku pieteicējas darbinieku.

Tiesa nav norādījusi, kādēļ tā lielāku nozīmi piešķīrusi tiem pierādījumiem, kurus Konkurences padome ieguvusi pārbaužu laikā. Lietas materiālos ir daudz pierādījumu, kuros objektīvu iemeslu dēļ nebija iespējams iegūt pārbaudes laikā. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 154.panta otrajai daļai, nekādiem pierādījumiem nav iepriekš noteikta spēka, kas saistītu tiesu.

Tiesa nav analizējusi lietas materiālos esošo ekspertīzes slēdzienu, kurā norādīts, ka sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" projektu vadītāja *P.A.* darba vietā izņemtā datora sistēmbloka atmiņas iekārtā nav atrasta sarakste par 2007.gada 14.februāri uz e-pasta adresi */e-pasta adrese/* nosūtīto e-pastu. Tomēr tiesa informācijas nosūtīšanu no e-pasta adreses */e-pasta adrese/* uz adresi */e-pasta adrese/* atzina par pierādītu. Tiesa minēto nav pamatojusi atbilstoši Administratīvā procesa likuma 251.panta piektās daļas 1.punktā noteiktajam.

Spriedumā norādītais, ka sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" pārstāvji tiesas sēdē ir norādījuši, ka vienību izcenojumu dokumentus sagatavoja cits pieteicējas darbinieks (ne *P.A.*), un tiesas secinājums, ka pieteicējas ir mainījušas viedokli par notikumiem, kas saistīti ar e-pasta ar vienību izcenojumiem nosūtīšanu un iesniegumu sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Komunālā pārvalde" iesniegšanu, nav pamatoti ar lietā esošiem pierādījumiem un ir pretrunā Administratīvā procesa likuma 247.panta otrajai daļai.

[8.5] Tiesa ar likumiskajiem pierādīšanas līdzekļiem nav pamatojusi, ka pieteicējas ir saskaņojušas savas darbības, kuru mērķis būtu konkurences kavēšana, deformēšana vai ierobežošana. Iepirkuma līgumā paredzēto tiesību izmantošana bija sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" individuāls un patstāvīgs lēmums, kurš tika pieņemts attiecīgajā ekonomiskajā kontekstā. Noskaidrojot vienošanās mērķi, vērā ņemams arī tās saturs un tiesiskais konteksts. Iepirkuma līgumā cena kā viens no būtiskākajiem līguma noteikumiem var tikt paaugstināta tikai līgumā paredzētajos gadījumos un citos gadījumos, ja tas nav pretrunā ar publiskā iepirkuma tiesību mērķiem – brīvu konkurenci, vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret piegādātājiem. Publiska būvdarbu līguma gadījumā nav nozīmes tam, vai lūgumu palielināt cenu iesniedz viens vai vairāki būvdarbu veicēji, jo pusēm saistoši ir tikai noslēgtā līguma noteikumi. Turklāt atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 35.panta trešajai daļai un ceturtās daļas 8.punktam, informācija par pretendentu piedāvāto līgumcenu ir publiski pieejama informācija. Arī Informācijas atklātības likuma 5.panta otrā daļa noteic, ka par ierobežotas pieejamības informāciju uzskatāma

informācija, kas ir komercnoslēpums, izņemot gadījumus, kad ir noslēgts iepirkuma līgums saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu vai cita veida līgums par rīcību ar valsts vai pašvaldības finanšu līdzekļiem un mantu.

[9] Konkurences padome sniegusi paskaidrojumu par pieteicēju kasācijas sūdzībām.

[9.1] Tiesa pareizi piemērojusi Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktu izskatāmās lietas apstākļos, jo tirgus dalībnieku rīcība, nosūtot konkurentam aktuālās pakalpojumu cenas ar mērķi panākt iepirkuma konkursa ietvaros piemērotās cenas paaugstinājumu, ir šīs normas pārkāpums. Normas mērķim pretēja ir arī konkurentu rīcība, kad noslēgta iepirkuma konkursa ietvaros konkurenti saskaņo inflācijas koeficienta piemērošanu (piemērošanas brīdi). Šāda rīcība ir pretrunā ar principu, ka tirgus dalībniekiem savas komercdarbības plānošana ir jāveic patstāvīgi.

[9.2] Tiesa pareizi konstatējusi pieteicēju vienošanās mērķi no 2008.gada 30.jūlija sarunu protokola ar *E.M.* un e-pasta sūtījuma.

[9.3] Pieteicējas argumentiem, ka tiesai bija jāvērtē, ka 2007.gada 14.februārī nosūtītajā e-pasta vēstulē nav cenas un ka cenas ir publiski pieejama informācija iepirkuma procedūrās, un ka 2007.gada cenas ievērojami atšķīrās no 2004.gada cenām, nav pamata. Šādam izvērtējumam nav nozīmes, jo lietā nav strīda, ka 2004.gada cenas pēc konkursa beigām kļūst publiski pieejama informācija. Taču tas neatļauj konkurentiem apmainīties ar informāciju par cenas palielinājumiem vēlākā laikā. Tas, ka nosūtītā informācija bija informācija par cenām, izriet no 2008.gada 30.jūlija sarunu protokola ar *E.M.* un e-pasta sūtījuma.

[9.4] Tiesai nebija jāpieņem papildu pierādījumi un jānopratina liecinieks, jo pieteicējas nenorādīja, kādus nozīmīgus apstākļus lietā tie varētu apliecināt. Apstāklis, ka vienas pieteicējas datorā netika atrasta sarakste, ir analizēts tiesas spriedumā. Tiesa norādījusi, ka sarakste nav atrasta, bet ir atrasti dzēsti dokumenti, kas pēc datnes nosaukuma atbilst tiem, kas nosūtīti. Dzēsta sarakste ir atrasta otras pieteicējas datorā.

[9.5] Pieteicēju arguments, ka tās patstāvīgi pieņēmušas lēmumu paaugstināt 2004.gadā pielīgtās cenas, ir nepamatots. Rīcības saskaņotību un nolūku pierāda SIA „Aizputes ceļinieks" valdes priekšsēdētāja paskaidrojumi, sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" projektu vadītāja *P.A.* nosūtītā informācija, līgumu grozījumu piedāvājumu iesniegšanas tuvais laiks un vienādais iesniegumu teksts.

[9.6] Lietā konstatēts Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkta pārkāpums, tādēļ atsaukšanās uz konkrēto tirgu viena iepirkuma ietvaros ir nepamatota. Turklāt savādāka konkrētās preces tirgus noteikšana nemainītu pārkāpuma kvalifikāciju, jo tirgus definīcijai Konkurences likuma 11.panta un 13.panta lietās ir atšķirīga loma.

[9.7] Pieteicējas nepamatoti atsaucas uz Eiropas Savienības Tiesas spriedumu lietā Nr.C-209/07, jo šajā lietā netika vērtēti jautājumi par informācijas apmaiņu par cenu.

Motīvu daļa

[10] Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkts noteic, ka ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, to skaitā vienošanās par tiešu vai netiešu cenu vai tarifu noteikšanu jebkādā veidā vai to veidošanas noteikumiem, kā arī par tādas informācijas apmaiņu, kura attiecas uz cenām vai realizācijas noteikumiem.

Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkta piemērošanai ir jākonstatē šādi priekšnoteikumi:

1) tirgus dalībnieki,

2) vienošanās tirgus dalībnieku starpā,

3) vienošanās mērķis vai sekas, kas izpaužas kā konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijā,

4) vienošanās par tiešu vai netiešu cenu vai tarifu noteikšanu jebkādā veidā vai to veidošanas noteikumiem, kā arī par tādas informācijas apmaiņu, kura attiecas uz cenām vai realizācijas noteikumiem.

I

[11] Jēdzienu „tirgus dalībnieks” paskaidro Konkurences likuma 1.panta 9.punkts. Tas noteic, ka tirgus dalībnieks ir jebkura persona (arī ārvalsts persona), kura veic vai gatavojas veikt saimniecisko darbību Latvijas teritorijā vai kuras darbība ietekmē vai var ietekmēt konkurenci Latvijas teritorijā. Jēdziens „tirgus dalībnieks” konkurences tiesībās izprotams funkcionālā nozīmē: tā ir katra saimniecisko darbību

veicoša vienība neatkarīgi no tās juridiskās formas vai finansēšanas veida *(sal. Eiropas Savienības Tiesas 1991.gada 23.aprīļa sprieduma lietā Nr.C-41/90 Höfner, 21.punktu; Eiropas Savienības Tiesas 1995.gada 16.novembra sprieduma lietā Nr.C-244/94 Fédération Française des Sociétés d'Assurance 14.punktu)*. Tirgus dalībnieks var būt arī sabiedriska labuma organizācija, jo pelņas gūšanas mērķim nav pat izšķirošas nozīmes *(sal. Eiropas Savienības Tiesas 1995.gada 16.novembra sprieduma lietā Nr.C-244/94 Fédération Française des Sociétés d'Assurance 21.punktu)*. Tirgus dalībnieki var būt publisko tiesību subjekti *(sk. Senāta 2009.gada 28.augusta lēmuma lietā Nr.SKA-736/2009 Rīgas brīvostas pārvalde 5.punktu)*, fiziskās personas un brīvo profesiju pārstāvji, kā arī personu apvienības. Saimnieciskā darbība noteicama pēc aktivitātes veida, vai tā ir vērsta uz pakalpojumu vai preču kustību tirgū *(sk. Eiropas Savienības Tiesas 1987.gada 16.jūnija sprieduma lietā Nr.118/85 Komisija v. Itālija 7.punktu; 1997.gada 18.marta sprieduma lietā Nr.C-343/95 Cali & Figli v Servizi 16.punktu)*. Tirgus dalībnieka statuss nav atkarīgs no tā tiesību subjektības: kā viens tirgus dalībnieks var tikt uzlūkota arī vairāku juridisko personu apvienība. Noteicoša ir saimnieciskā vienotība, vai tirgus dalībnieks savu darbību tirgū var noteikt autonomi, vai arī tas pakļauts cita tirgus dalībnieka norādēm.

Lietā nepastāv strīds, ka pieteicējas ir divi neatkarīgi tirgus dalībnieki, kas ikdienā neatkarīgi viena no otras veic saimniecisko darbību ceļu būves un remonta pakalpojumu sniegšanas jomā Latvijas teritorijā.

II

[12] Konkurences likuma 11.panta pirmā daļas aizliegums aptver tirgus dalībnieku līgumus, tirgus dalībnieku apvienības lēmumus un savstarpēji saskaņotas darbības.

Senāts jau iepriekš ir norādījis, ka tirgus efektīvas ekonomiskās darbības pamatā ir princips, ka katram uzņēmumam sava darbība tirgū ir jānoteic neatkarīgi. Neatkarīgas rīcības prasība nepieļauj jebkādu tiešu vai netiešu kontaktu esamību starp tirgus dalībniekiem, kuru mērķis vai rezultāts ir ietekmēt esošā vai potenciālā konkurējošā tirgus dalībnieka rīcību tirgū vai atklāt šādam konkurējošam tirgus dalībniekam darbības gaitu, kuru tas pats izmanto vai iecerējis izmantot tirgū, kur šādu kontaktu rezultāts vai efekts ir tādu saimnieciskās sāncensības noteikumu izveide, kuri neatbilst parastiem noteikumiem tirgū, ievērojot piedāvāto pakalpojumu

vai preču dabu, uzņēmumu lielumu un skaitu un tirgus apmēru. Tādēļ saskaņotas darbības ir kontakti starp tirgus dalībniekiem, kad viens konkurents atklāj tā nākotnes nodomus vai rīcību citam, kad pēdējais to lūdz vai, vismaz, akceptē šādu informācijas apmaiņu *(sk. Senāta 2009.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-234/2009 18.punktu un Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2000.gada 15.marta sprieduma apvienotajā lietā Nr.T-25/95 Cimenteries CBR SA, 1852.punktu).* Savstarpēji saskaņota darbība ir tirgus dalībnieka koordinējošs pasākums, kas apzināti pieļauj praktisku sadarbību tā vietā, lai tirgus dalībnieka rīcību noteiktu ar konkurenci saistīti riski *(sk. Eiropas Savienības Tiesas 1972.gada 14.jūlija sprieduma lietā Nr.48-69 ICI 64. – 67.punktu; 1975.gada 16.decembra sprieduma apvienotajās lietās Nr.40 u.c. -73 Suiker Unie 26. – 28.punktu; 1981.gada 14.jūlija sprieduma lietā Nr.172/80 Züchner v Bayerische Vereinsbank 12.punktu).*

[13] Ja tirgus dalībnieku saskaņota rīcība ir aizliegta, tad paralēla rīcība nav aizliegta (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 1975.gada 16.decembra sprieduma apvienotajās lietās Nr.40 u.c. -73 Suiker Unie 26. – 28.punktu; Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 1991.gada 24.oktobra sprieduma lietā Nr.T-2/89 Petrofina 213.punktu).* Taču katra tieša vai netieša informācijas apmaiņa par sensitīviem, individuāliem datiem un katri divpusēji kontakti par rīcību tirgū nākotnē ir aizliegti, jo tie mazina neskaidrības par tirgus darbību *(sk. Eiropas Savienības Tiesas 1975.gada 16.decembra sprieduma apvienotajās lietās Nr.40 u.c. -73 Suiker Unie 175., 176.punktu; 1998.gada 28.maija sprieduma lietā Nr.C-7/95P John Deere 88.punktu).*

[14] Aizliegtas vienošanās pierādīšanas pienākums gulstas uz Konkurences padomi. Senāts jau iepriekš norādījis, ka, vērtējot tirgus dalībnieku rīcības atbilstību neatkarīgai rīcībai, tiesai jāievēro, ka lielākajā daļā gadījumu pret konkurenci vērstu darbību vai nolīgumu pastāvēšana ir jāizsecina no noteikta skaita sakritību un norāžu *(sk. Senāta 2009.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-234/2009 Stats 24.punktu).* Ievērojot, ka vienošanās par saskaņotu rīcību konkurentu starpā tiek sodīti ar smagām sekām, nav sagaidāms, ka konkurējoši tirgus dalībnieki atstās uzskatāmus pierādījumus par to. Pamatā lielākajā daļā gadījumu pret konkurenci vērstu darbību vai nolīgumu pastāvēšana ir pārbaudāma no netiešiem pierādījumiem, kuri, skatīti kopā un nepastāvot citam loģiskam izskaidrojumam, var veidot pierādījumu par konkurences normu pārkāpumu *(sk. Eiropas Savienības Tiesas 2004.gada 7.janvāra*

sprieduma lietā Nr.C-204/00 Aalborg Portland 57.punktu). Tātad Konkurences padomei ir pienākums savākt pierādījumus (lielākoties tie būtu netieši pierādījumi), savukārt tirgus dalībniekam ir pienākums šos netiešos pierādījumus izskaidrot, proti, ka tie vēl nepierāda aizliegtu vienošanos. Līdz ar to pieteicējas argumenti par pierādīšanas pienākuma nepamatotu pārnešanu uz pieteicēju ir noraidāmi, jo tiesa konstatēja, ka Konkurences padome ir savākusi pierādījumus izskatāmajā lietā, kas norāda uz saskaņotas darbības pastāvēšanu starp pieteicējām.

[15] Izskatāmajā lietā tiesa ir vērtējusi Konkurences padomes lēmumā norādītos apstākļus, kas norāda uz saskaņotas darbības pastāvēšanu starp pieteicējām. Tiesa no lietā esošajiem pierādījumiem, kuri norādīti Administratīvās apgabaltiesas sprieduma 10.punktā, konstatējusi, ka Konkurences padome pamatoti novērtējusi pieteicēju sazināšanos par cenu palielināšanas pieprasīšanu kā saskaņotu darbību. Tiesas ieskatā, to pierāda Konkurences padomes 2008.gada 30.jūlija sarunu protokolā ar SIA „Aizputes ceļinieks" valdes priekšsēdētāju *E.M.* norādītās ziņas, kurā viņš paskaidro, ka sarunā ar sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" valdes priekšsēdētāju *G.Z.* bijusi doma prasīt cenu palielinājumu pasūtītājam par izejmateriālu sadārdzinājumu un ka *E.M.* ir lūdzis *G.Z.* iesniegt savu aprēķināto sadārdzinājumu. Tāpat no *E.M.* datora iegūta sarakste, no kuras redzams, ka sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" projektu vadītājs *P.A.* sūtījis vienību izcenojumu izmaiņas ar piebildi, ka tās vairāk netiks koriģētas. Vienību izcenojumu izmaiņas sastādījis *G.Z.* Tas fiksēts Konkurences padomes izpilddirekcijas 2008.gada 30.jūlija protokolā. Vienību izcenojumi atrasti arī *P.A.* datorā (Konkurences padomes izpilddirekcijas 2008.gada 12.novembra protokols), atrasta arī dzēsta sarakste (Valsts policijas 2009.gada 24.februāra eksperta atzinums).

Senāts neatrod, ka iepriekšminētie pierādījumi būtu nepieļaujami vai novērtēti pretēji Administratīvā procesa likuma 154.panta noteikumiem.

[16] Pieteicējas norāda, ka lietā nav pierādījumu tam, ka pieteicējas ir saskaņojušas iesniegumu saturu. Senāta ieskatā, šim apstāklim nav nozīmes, jo lietā pierādīts, ka pieteicējas saskaņojušas ieceri prasīt cenu palielinājumu pasūtītājam par izejmateriālu sadārdzinājumu. Tam, kādā vizuālā formā tas atspoguļojies rakstveidā, nav ietekmes uz saskaņotas rīcības pastāvēšanas apšaubīšanu. Tā kā nav rakstveida pierādījumu vai liecību par to, ka iesniegumu satura identitāte ir izskaidrojama ar to

sagatavošanu vienuviet, tiesa korekti norādījusi, ka satura identitāte izskaidrojama ar pieļāvumu, ka tos gatavojusi viena persona – kāds no pieteicēju darbiniekiem. Šāds secinājums netieši izriet no iepriekšminētā konstatējuma, ka pieteicējas vienojušās par ieceri prasīt cenu palielinājumu pasūtītājam par izejmateriālu sadārdzinājumu. Turklāt šādu secinājumu apstiprina vairāku iepriekšminēto faktisko apstākļu loģiska saikne.

[17] Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" pamatoti norāda, ka tiesa nav īpaši analizējusi Valsts policijas ekspertīzes slēdzienu, taču nav pamatots arguments, ka tiesa nav norādījusi secinājumus, kādēļ tā atzīst par pierādītu e-pasta nosūtīšanas faktu. Administratīvā apgabaltiesa sprieduma 12.2.punktā norāda, ka sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" e-pasts atrasts SIA „Aizputes ceļinieks" valdes priekšsēdētāja datorā, un valdes priekšsēdētājs to nenoliedz. Tāpat tiesa norāda, ka sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" nav pierādījusi, ka tās datoriem kāds būtu nesankcionēti piekļuvis. Tādēļ secinājums, ka e-pasts ir ticis nosūtīts no sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks", ir loģisks. Tas arī nav pretrunā ar abu pieteicēju valdes priekšsēdētāju paskaidrojumiem par savstarpējiem kontaktiem.

[18] Sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" argumenti, ka tiesa neargumentēti ir piešķīrusi lielāku ticamību pierādījumiem, kas iegūti Konkurences padomes pārbaužu laikā, nav pamatoti. Administratīvā apgabaltiesa argumentus norādījusi sprieduma 12.2.punktā, paskaidrojot, ka pēkšņi iegūtiem pierādījumiem ir lielāka ticamība nekā vēlāk iegūtiem, jo tad ir ierobežotas iespējas saskaņot viedokļus par faktiem vai šādu iespēju nav vispār. Senāts tam piekrīt.

[19] Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" argumentē, ka tiesa nepamatoti atteikusies pieņemt tās pierādījumus un nav nopratinājusi liecinieku. Senāts konstatē, ka pieteicēja vēlējusies iesniegt lietā VAS „Latvijas Valsts ceļi" 2007.gadā rīkota konkursa nolikuma saņēmēju sarakstu, atklātā konkursa ziņojumu un konkursa nolikumu, *E.J.* paskaidrojumus un darba līgumu, lūgusi *E.J.* nopratināt kā liecinieku. Pieteicēja norādījusi, ka *E.J.* vienību izcenojumus sagatavojis apmācību nolūkos un cenas izdomājis. Tiesa atteikusies pieņemt šos dokumentus un pieaicināt *E.J.* kā liecinieku, jo lietā ir pietiekoši materiālu un liecībām nav nozīmes.

Administratīvā procesa likuma 151.pants noteic, ka tiesa pieņem tikai tos pierādījumus, kuriem ir nozīme lietā.

Lietā atrodas *prima facie* pierādījumi par saskaņotu cenu palielinājuma prasīšanu pasūtītājam par izejmateriālu sadārdzinājumu. Tie norādīti Administratīvās apgabaltiesas sprieduma 10.punktā un, apgabaltiesas ieskatā, skaidri norāda uz saskaņotas darbības pastāvēšanu. Pieteicējas nav iesniegušas tiesai pierādījumus, ka šādi saskaņoti kontakti starp tām nepastāvēja, vai to pastāvēšanai nebija ietekmes uz to tālāko darbību. Kasācijas sūdzībā nav norādīts, ka pieteicējas piedāvātie pierādījumi saskaņotu darbību atspēkotu. Tiesa novērtējusi, ka VAS „Latvijas Valsts ceļi" 2007.gadā rīkota konkursa dokumentiem nav tiešas saiknes ar *E.M.* un *G.Z.* kontaktiem.

Tiesa pamatoti atzinusi *E.J.* pieaicināšanu liecību sniegšanai par nenozīmīgu, jo pieteicēja norādījusi jau uz liecību saturu, t.i., ka *E.J.* paskaidrotu, ka viņš sagatavojis cenu palielinājumu aprēķinus apmācību nolūkos. Senāta ieskatā aprēķinu gatavošanas mērķim nav nozīmes, ja šādi aprēķini ir nosūtīti, izpildot *E.M.* un *G.Z.* saskaņoto norunu, ar mērķi pieprasīt cenu palielinājumu.

Ievērojot iepriekšminēto, Senāts atzīst, ka tiesa pareizi atzinusi, ka starp pieteicējām pastāvēja saskaņota darbība par cenu palielinājuma prasīšanu pasūtītājam par izejmateriālu sadārdzinājumu.

III

[20] Konkurences likuma 11.panta pirmā daļa aizliedz tikai tādas saskaņotas darbības, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana. Tādēļ normas piemērošanas priekšnoteikums ir konkurences attiecību pastāvēšana. Konkurences attiecību konstatēšanai nepieciešams noteikt konkrēto tirgu.

[21] Eiropas Komisija definējusi, ka konkrētās preces tirgus ietver visas tās preces vai pakalpojumus, kas to īpašību, cenu vai paredzētā pielietojuma dēļ no patērētāja viedokļa uzskatāmi par apmaināmiem vai aizstājamiem noteiktā ģeogrāfiskā tirgū. Arī Eiropas Savienības Tiesa ir uzsvērusi aizstājamības kritēriju *(sk. Eiropas Savienības Tiesas 1973.gada 21.februāra sprieduma lietā Nr.6-72 Continental Can 32.punktu).* Tiesa atzinusi par pareizu Konkurences padomes

noteikto konkrētās preces tirgu – asfalta seguma uzturēšanas tirgu, jo konstatējusi, ka pieteicējas pēdējo gadu laikā piedalījušās tieši asfalta seguma uzturēšanā un arī izskatāmajā lietā saskaņojušas darbību tieši asfalta segumu uzturēšanas jomā. Senāts tam piekrīt.

[22] Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir telpa, kurā konkurences nosacījumi ir pietiekoši viendabīgi *(sk. Eiropas Savienības Tiesas 1978.gada 14.februāra sprieduma lietā Nr.27/76 United Brands 10. - 11.punktu; 1988.gada 5.oktobra sprieduma lietā Nr.247/86 Alsatel v. Novasam 15.punktu).* Tirgus daļu sadalījums var dot norādes. Eiropas Komisija konkrēto ģeogrāfisko tirgu definē kā teritoriju, kurā konkurences apstākļi ir pietiekami viendabīgi, kurā attiecīgie uzņēmumi ir saistīti ar produktu un pakalpojumu piedāvājumu un pieprasījumu un kuru no blakus esošajām teritorijām var nodalīt tādēļ, ka minētajās teritorijās pastāv diezgan atšķirīgi konkurences apstākļi *(Komisijas paziņojuma par jēdziena "konkrētais tirgus" definīciju Kopienas konkurences tiesībās Nr.97/C 372/03 8.punkts).*

Administratīvā apgabaltiesa atzinusi par pareizu Konkurences padomes noteikto konkrēto ģeogrāfisko tirgu – Kurzemi. Senāts tam piekrīt, jo tiesa, atbilstoši lietā esošajiem pierādījumiem, konstatējusi, ka pieteicējas ir saistītas šajā reģionā ar savu pakalpojumu piedāvājumu un pieprasījumu.

[23] Konkrētais tirgus, kurā notiek attiecīgo konkurences jautājumu novērtēšana, sastāv no produktu tirgus un ģeogrāfiskā tirgus kombinācijas. Konkrētā tirgus noteikšanai aizliegto vienošanos lietās vispār ir mazāka nozīme kā dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas lietās. To raksturo arī Eiropas Savienības Tiesas judikatūra, kur liela uzmanība konkrētā tirgus noteikšanai pievērsta tieši pēdējo kategoriju lietās. Tas ir saprotami, jo atkarībā no konkrētā tirgus definējuma var mainīties dominējošā stāvokļa esība. Savukārt aizliegtas vienošanās lietās konkrētā tirgus noteikšanai ir nozīme, lai noteiktu, vai un kāda pastāv tirgū konkurence.

Izskatāmajā lietā, kur abas pieteicējas piedāvā savus pakalpojumus Kurzemes reģionā ceļu būvē un uzturēšanā, Senātam nav šaubu, ka Administratīvā apgabaltiesa pareizi atzinusi tās par konkurentēm šajā tirgū.

Pieteicējas kasācijas sūdzībā argumentē, ka Konkurences padome nepareizi noteikusi konkrēto preces tirgu, jo tam bija jābūt noteiktam viena iepirkuma ietvaros. Tiesa šādam argumentam nav piekritusi, norādot, ka pieteicējas saskaņoja cenas

palielinājumus pēc iepirkumu procedūru pabeigšanas, pakalpojumu sniegšanas laikā. Senāts pievienojas tiesas argumentiem. Iepirkuma procedūrai vispār ir neliela nozīme, jo tas ir juridisks veids, kā viena noteikta patērētāju grupa izvēlas sev pakalpojuma sniedzēju. Taču pēc tam, kad šāda izvēle ir notikusi, pakalpojuma sniedzēju savstarpējās attiecības ar citiem tirgū esošajiem dalībniekiem vairs nav nekāda pamata aplūkot viena pakalpojuma sniedzēja izvēles stadijas gaismā. Ja sekotu šādam viedoklim, tad tirgus dalībnieki bez jelkādām tiesiskām sekām varētu ietekmēt konkurenci tirgū, galvenais, lai viņi nebūtu bijuši attiecīgās izvēles procedūras dalībnieki. Šāda interpretācija mazina efektīvu konkurenci tirgū un nav savienojama ar Konkurences likuma mērķi.

IV

[24] Konkurences likuma 11.panta pirmā daļa noteic, ka aizliegtas ir vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana. Konkurences padome izskatāmajā lietā ir konstatējusi, ka saskaņotā darbība pieteicēju starpā pēc sava mērķa atbilst Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas aizliegumam. Tiesa tam ir piekritusi, norādot, ka seku trūkumam nav nozīmes. Kasācijas sūdzībā norādīts, ka tiesai bija jākonstatē pret konkurenci vērstu seku trūkums. Senāts tam nevar piekrist.

[25] Saskaņā ar Konkurences likuma 11.panta pirmo daļu vienošanās, lēmumam vai saskaņotai darbībai ir jābūt vērstai pret vai tai ir jāietekmē brīva konkurence. Saskaņā ar Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas vārdisko redakciju ir pietiekoši, ka tiek konstatēts pasākuma mērķis – konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana.

Pasākuma mērķis, lai arī tajā ir subjektīvs elements, ir noteicams objektīvi. Nav nozīmes tam, kādiem subjektīviem nolūkiem seko tirgus dalībnieki, kas iesaistījušies pasākumā, bet gan tam, kāda ir objektīvi konstatējama tendence šādam pasākumam. Tas ir pamatoti, jo tirgus dalībnieka rīcības subjektīvo pusi ir ļoti sarežģīti noteikt. Tā vietā ir pamatoti pieņemt, ka racionāli tirgus dalībnieki ir paredzējuši sava pasākuma ietekmi uz tirgu un to mērķtiecīgi īstenos.

Negatīvā ietekme uz efektīvu konkurenci var izrietēt no vienošanās būtības, atsevišķas vienošanās daļas vai noteikumiem. Konkurenci ierobežojošs mērķis

secināms no vienošanās mērķu objektīva novērtējuma, kādi tie izriet no vienošanās satura. Pie tam, nav nepieciešams, lai vienošanās dalībniekiem būtu vienots nodoms, ka pasākumi būtu noslēgušies sekmīgi vai vienošanās vispār būtu tikusi piemērota *(sk. Eiropas Savienības Tiesas 1984.gada 28.marta sprieduma apvienotajās lietās Nr.29/83 un 30/83 CRAM un Rheinzink 26.punktu; 1978.gada 1.februāra sprieduma lietā Nr.19/77 Miller 15.punktu; Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 1994.gada 14.jūlija sprieduma lietā Nr.T-66/92 Herlitz 40.punktu).*

Tirgus dalībnieku pasākumam ir arī jābūt objektīvi piemērotam konkurences ierobežošanai *(sk. Eiropas Savienības Tiesas 1966.gada 30.jūnija spriedumu lietā Nr.56-65 Maschinenbau Ulm).*

Pieteicējas norāda, ka tiesa nav pamatojusi ar pierādījumu novērtējumu, ka pieteicēju mērķis vai sekas būtu bijušas konkurences kavēšana, deformēšana vai ierobežošana. Šāds arguments nav pamatots, jo tiesa ir konstatējusi pieteicēju objektīvās darbības. Lai arī tas tiešā tekstā Administratīvās apgabaltiesas spriedumā neatspoguļojas, tomēr Senāts atzīst, ka darbība, kuras ietvaros tirgus dalībnieks iegūst otra tirgus dalībnieka informāciju pat par vienību izcenojumiem (cenām), ir brīvu konkurenci kropļojoša. Tā tirgus dalībnieks iegūst ekonomisku labumu – laiku un resursus, kas tam kā neatkarīgam tirgus dalībniekam būtu jāvelta patstāvīgiem informācijas meklējumiem. Arī tas ir ekonomisks labums, kura iegūšana dod priekšrocības attiecībā pret citiem tirgus dalībniekiem. Līdz ar to, ja lietā ir konstatēta saskaņota darbība šādas informācijas iegūšanā, un tās iegūšana, tad tiesa jau ir pierādījusi, ka pieteicēju saskaņotās darbības mērķis objektīvi ir bijis vērsts uz konkurences kropļošanu.

Lietā nav nozīmes, ka pieteicējas cenu palielinājumu nepanāca iecerētajā apjomā, kā arī tam, ka katra pati iesniedza oferti cenas palielinājumam, jo saskaņotā darbība tika veikta, un ekonomiskais labums tika gūts jau pirms šīm darbībām.

V

[26] Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkts kā piemēru vienošanās veidam, kas ir aizliegts, norāda vienošanos par tiešu vai netiešu cenu vai tarifu noteikšanu jebkādā veidā vai to veidošanas noteikumiem, kā arī par tādas informācijas apmaiņu, kura attiecas uz cenām vai realizācijas noteikumiem.

Minētais piemērs, kā var izpausties aizliegta vienošanās, ir tipiskākais konkurences ierobežošanas gadījums, jo cena ir viens no būtiskākajiem konkurences parametriem. Tādēļ funkcionējošas brīvas konkurences apstākļos katram tirgus dalībniekam ir pēc iespējas brīvāk jānoteic savu preču un pakalpojumu cenas, kā arī realizācijas jeb darījumu noteikumi. Šīs normas aizliegumu nedrīkst sajaukt ar privātautonomijas principa izpausmi, kas pieļauj darījuma dalībniekiem brīvi savstarpēji vienoties par cenu un citiem noteikumiem. Aizliegums aptver tikai tādus līgumus, lēmumus vai saskaņotas darbības, kurās tiktu noteiktas cenas vai citi darījumu noteikumi vēl tikai noslēdzamos līgumos ar trešajām personām.

Pieteicējas kasācijas sūdzībās norāda, ka tiesa nepareizi konstatējusi, ka pieteicējas apmainījušās ar informāciju par cenām. Pieteicējas norāda, ka tie ir bijuši vienību izcenojumi, nevis 2007.gada reālās cenas.

Senāts nepiekrīt pieteicēju argumentiem. Vienības izcenojums ir cena, lai arī kā to nosauktu. No pārkāpuma kvalifikācijas viedokļa nav nozīmes, vai pieteicējas nosūtītie dokumenti atspoguļo reālo vienības izcenojumu. Nozīme ir tam, ka lietā konstatēts, ka pieteicējas savstarpēji saskaņoja informācijas iegūšanu par ceļu būves darbos lietoto vienību vērtībām un šo vienošanos īstenoja, t.i., nodeva un saņēma šādu informāciju, lai prasītu pasūtītājam līguma kopējās cenas palielinājumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 1.punktu un 346.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

nosprieda

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 14.jūnija spriedumu, bet SIA „Aizputes ceļinieks" un sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ceļu, tiltu būvnieks" kasācijas sūdzības noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators	*(paraksts)*	J.Neimanis
Senatore	*(paraksts)*	D.Mita
Senatore	*(paraksts)*	V.Kakste

NORAKSTS PAREIZS

Senators J.Neimanis

Rīgā 2011.gada 29.aprīlī